

Syyhy-ohje päiväkodeille

Päivitetty 20.3.2026

Yleistä syyhystä

Syyhy on syyhypunkin aiheuttama kutiseva ihotauti. Syyhypunkki tarttuu yleensä kosketustartuntana paljaalta ihoalueelta toiselle tai tartunnan saaneen vaatteiden ja vuodevaatteiden välityksellä. Tartuntaan tarvitaan esim.

- sylissä pitäminen tai toistuva halailu
- kylki kyljessä sohvalle oleilu
- lasten lähileikit
- hoitotoimenpiteet
- kädestä taluttaminen
- samoissa vuodevaatteissa nukkuminen

Tartunnan todennäköisyyteen vaikuttaa kontaktin kesto tai toistuvuus tartunnan saaneeseen. Syyhypunkki ei kykene lentämään tai hyppäämään, mutta se liikkuu iholla jopa muutaman senttimetrin minuutissa.

Aikuinen syyhypunkki säilyy hengissä ihon ulkopuolella 1–1,5 vrk, epäkypsä punkki jopa viikon. Syyhypunkki ei levitä mukanaan mitään muuta infektiota henkilöstä toiseen. Syyhytartunta ei johdu huonosta hygieniasta.

Tartunta ja oireet

Syyhyn oireet ilmenevät hitaasti, n. 3 (-6) viikon kuluessa tartunnasta punkkien lisääntyessä iholla. Ihon voimakas kutina etenkin iltaisin ja öisin johtuu punkin kaivautumisesta ihoon, sen eritteiden ihoärsytyksestä sekä elimistön reaktioista. Tyypillisesti oireisia ihoalueita ovat sormien välit, ranteet, niska, rinta, lapaluiden alue, pakarat ja nivusseutu. Lapsilla syyhypunkki voi olla kasvoissa, kaulassa, päänahassa, kämmenissä ja jalkapohjissa. Tyypillisiä iholöydöksiä ovat pienet vesirakkulat, näppylät ja raapimajäljet sekä 2-15 mm pituiset käytävät. Uusintatartunnassa kutina voi alkaa huomattavasti aiemmin, kun tartunnan saaneen elimistö on valmiiksi herkistynyt punkille. Tartuttavuus lisääntyy punkkimäärän lisääntymisen myötä.

Kuvat ja lisätietoa: [terveyskirjasto](https://terveyskirjasto.fi)

Hoito

Syyhyä epäiltäessä tulisi hakeutua terveydenhuollon ammattilaisen arvioon tai tehdä huolellinen itsehoito. Syyhyn diagnosoimiseksi on nähtävä ja tarkasteltava iho. Diagnoosin tekeminen ei ole aina helppoa, esim. atooppinen iho voi kutista ja johtaa raapimiseen, märkärupi ja ihoekseema aiheuttavat myös ihomuutoksia.

Onnistuneen hoidon kulmakivet ovat:

- Tartunnan saaneen huolellinen lääkehoito kahdesti viikon välein.
- Tartunnan saaneen edeltävän viikon aikana ihoa vasten käytössä olleiden vaatteiden, vuodevaatteiden ja pyyhkeen pesu 60 asteessa lääkehoitojen jälkeisinä päivinä.
- Tartunnan saaneen perheenjäsenten ja siihen verrattavien lähikontaktien mahdollisimman yhtäaikainen lääkehoito tartunnan saaneen kanssa kahdesti viikon välein.
- Tartunnan saaneen perheenjäsenten ja siihen verrattavien lähikontaktien edeltävän viikon aikana ihoa vasten käytössä olleiden vaatteiden, vuodevaatteiden, pyyhkeiden pesu 60 asteessa lääkehoitojen jälkeisinä päivinä.
- Ensimmäisellä hoitokerralla samanaikaisesti toteutettu yleissiivous kotona, sekä patjojen ja sohvien imurointi, tarvittaessa sänkyjen pyyhintä. Pehmeät materiaalit, joita ei voi pestä voi pussittaa tai laittaa pois käytöstä 3-7 vrk ajaksi. Auton sisätilojen siivous alueilta, joihin ollaan kosketuksissa.

Jos joku hoidon osa-alue ei toteudu, on uusintatartunnan riski olemassa. Toinen hoitokerta tappaa punkin munista kehittyneet nuoruusmuodot ennen kuin ne ehtivät kehittyä aikuisiksi, lisääntyviksi punkeiksi. Iho-oireiden parantuminen ja jälkikutina voivat kestää jopa 3–4 viikkoa, eikä tätä pidä tulkita hoidon epäonnistumiseksi tai uusintainfektioksi.

Päiväkodin toimet syyhytartunnan leviämisen ehkäisyssä

Suosittellemme vahvasti huoltajaa kertomaan syyhytartunnasta varhaiskasvatuksen ryhmään ja läheisten kavereiden perheille. Avoimuus auttaa torjumaan jatkotartuntoja.

Syyhytartunnassa suositellaan tartunnan saaneen lapsen hoitamista kotona 24 tunnin varoajan toteutetun ensimmäisen hoidon jälkeen. Samalla perhe ehtii huoltamaan lapsen ja perheen vaatteita ja tekemään tarvittavat siivoustoimet huolellisemmin.

Päiväkodin saatua tiedon syyhytartunnasta lapsella, työntekijä pakkaa suojakäsinein sairastuneen lapsen vaatteet ja omat lelut pussiin kotiin huollettavaksi. Lapsen lakanat pussitetaan suojakäsinein pesua varten, patjansuojus pyyhitään tai vaihdetaan ja tarvittaessa patja imuroidaan. Lapsen kanssa tekemisissä olleita työntekijöitä ja ryhmän lasten huoltajia tiedotetaan todetusta syyhytapauksesta ilmaisematta tartunnan saaneen henkilöllisyyttä. Ryhmän lasten huoltajia pyydetään tarkistamaan lapsiensa ihot kotona. Lapsen tai työntekijän syyhyepäilyssä suositellaan ottamaan yhteyttä terveydenhuoltoon tai tekemään ilman reseptiä apteekista saatavan lääkevoidehoidon huolellisesti riittävän pitkällä vaikutusajalla. Ilman reseptiä on saatavissa Tenutex-hoitoemulsio (24 tunnin vaikutusaika iholla) ja Permetriini-voide (vähintään 12 tuntia, mahdollisuuksien mukaan 24 tuntia voide iholla). Reseptillä on saatavissa ivermectiini- tabletit. Lasta, jolla epäillään syyhyä, mutta ei ole vielä hoidettu, ei tule viedä päiväkotiin. Myöskään hoitamaton ja oireinen työntekijä ei voi tulla työhön.

Jos kahdella tai useammalla saman ryhmän tai päiväkodissa keskenään tekemisissä olevilla henkilöllä on syyhy, tulisi epäillä syyhyn leviämistä päiväkodissa

Sairastuneet voivat olla päiväkodin lapsia tai työntekijöitä. Päiväkotiepidemiassa on huomioitava, että tartunnan saaneet lapset ovat eri perheistä. Ilmoita epidemiasta Keusoten infektio- ja tartuntatautiyksikköön;

yksiköstä saa asiantuntija-apua epidemian hallintaan saamiseksi. Yksikkö laatii yhdessä päiväkodin kanssa tiedotteen ja ohjeen huoltajille altistuneiden yhtäaikaiseksi hoitamiseksi. Tarvittavat syyhylläkeresepit tehdään arkiviikolla, lapsille reseptit tekee Keusoten infektio – ja tartuntatautiyksikkö. Oireettomien altistuneiden ei tarvitse olla pois hoidosta tai työstä lääkityksen takia.

Päiväkodissa altistuneiden oireettomien lasten oireettomia perheenjäseniä ei ole tarvetta hoitaa. Perheiden oireiset jäsenet hoidetaan alueen sote-keskuksessa, vanhempien omissa työterveyshuollon yksiköissä, yksityisissä palveluissa tai he tekevät omahoidon. Halutessaan perhe voi tehdä ilman reseptiä apteekista saatavan Tenutex- tai permetriini-voidehoidon. Työntekijöiden altistumiselvittelyihin otetaan mukaan työterveyshuolto. Työnantaja voisi miettiä jo ennakkoivasti, kustantaako se työntekijän syyhylläkkeet työperäisessä altistumistilanteessa. Työntekijöiden resepteistä neuvotellaan työterveyshuollon kanssa.

Epidemiatilanteessa päiväkodissa kiinnitetään huomiota perussiivouksen lisäksi tekstiilien huoltoon. Päiväkodissa tarvitaan esim. toistettua yhtäaikaista vuodevaatteiden vaihtoa, tekstiilien imurointia tai muuta välineiden huoltoa. Päiväkoti määrittelee itse, kuka huolehtii näistä lisätoimista.

Huolto-ohjeita päiväkodin epidemiatilanteeseen:

- Patjat, sohvut ja matot voidaan imuroida TAI viedä pois käytöstä erilliseen tilaan viikoksi (tällöin ei tarvetta tehdä muuta)
- Yhteiskäytössä olevat pehmolelut, peitot, tyynyt, istuinpehmusteet ym. voi pussittaa ja laittaa pois käytöstä viikoksi tai pesettää mahdollisuuksien mukaan.
- Lakanat ja kankaiset patjansuojukset tulee vaihtaa ja sängyt pyyhkiä ennen kuin lääkityt lapset tulevat päiväunille. Pyyhittävät patjansuojukset pyyhittää, tarvittaessa patjat imuroidaan. Peitot ja tyynyt vaihdetaan puhtaisiin ja käytetyt joko pesetetään tai laitetaan pois käytöstä viikoksi. Nämä toimet uusitaan myös toisen lääkehoitokerran jälkeen viikon kuluttua.
- Lasten vaatteet ja lelut pussitetaan ja viedään kotiin huollettavaksi.
- Roolivaatteet voidaan laittaa pesuun tai pussiin ja käytöstä pois viikoksi.
- Yhteislelut tauolle viikoksi.
- Jumppamatot voidaan pyyhkiä mikrokuutiinilla
- Työntekijöitä suositellaan epidemiatilanteessa vaihtamaan joko työpaikalla kotiin lähtiessä tai kotiin saapuessa vaatteet puhtaisiin, jotta syyhy ei kulkeutuisi kotiin.
- Syyhytartunnan saanut lapsi saa tuoda päiväkotiin palatessaan mukanaan pehmolelun, jota ei ole kosketellut oireisena tai on huollettu asianmukaisesti (pesty/saunotettu/pakastettu).
- Syyhyhiivousta tehdessä, pussittaessa vaatteita ja käsitellessä käytettyjä vuodevaatteita käytetään suojakäsineitä.
- Käsiteltäessä vaatteita, pehmoja tai lakanoita, vältä turhaa pölyyttelyä. Vältä kantamasta kehoa vasten.
- Yleissiivous tehdään normaalin käytännön mukaisesti.

Yhteystiedot

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue

Infektio- ja tartuntatautiyksikkö

infektiot.tartuntataudit@keusote.fi

p. 050 497 1240

ma-pe klo 8-16

Nimi: Syyhyohje varhaiskasvatukseen

Versio: 4

Laatija: Juvonen, Anne

Hyväksyjä: Paula Hiljanen, 20.3.2026 15:03

Voimassaoloaika: 20.3.2027

Dokumentin tyyppi: Toimintaohje
